

Nr 193.

Av herr **Rydén** i Malmö, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 18, med förslag till lag om äktenskaps ingående och upplösning m. m.

Beträffande Kungl. Maj:ts proposition nr 18 tillåter jag mig föreslå följande förändringar i lag om äktenskaps ingående och upplösning.

1 kap. 4 §.

Lagrådet har föreslagit den i andra stycket föreskrivna ålder, då ekonomisk ansvarsplikt inträder, till aderton i stället för tjuogoett år. Då skälen för denna ståndpunkt synas mig synnerligen starka — särskilt om man betänker att ersättningsskyldighet i här förevarande fall även kan beröra frågan om ett barns rätt — tillåter jag mig upptaga lagrådets förslag och föreslå,

att i 1 kap. 4 § det i andra stycket förekommande ordet tjuogoett må utbytas mot *aderton*.

2 kap. 9 §.

I det föreliggande förslaget har i 2 kap. 8 § lossats på hittillsvarande bestämmelser om äktenskapsförbud mellan närskylda, i det att numera äktenskap mellan ett syskon och det andras avkomling kan medgivas genom kunglig dispens.

Däremot upprätthåller lagförslaget i 9 § alltjämt undantagslöst förbud mot äktenskap i upp- och nedstigande svågerlag. I detta fall kunna

Bihang till riksdagens protokoll 1915. 4 saml. 90 häft. (Nr 193—194)

ju inga rashygieniska skäl åberopas för ett förbud, utan man har väl skattat åt den hittillsvarande uppfattningen i äktenskapslagstiftningen, att anständigheten krävde upprätthållande av ifrågavarande förbud. Och det är ej min avsikt att i detta avseende påyrka någon generell ändring. Emellertid kunna fall inträffa, då ett eftergivande av förbudet icke vore för anständighetskänslan sårande medan dess upprätthållande är en verklig obillighet. Ett exempel skall belysa denna min uppfattning.

En gammal man har på dödsbädden bönfallit sin unga husföreståndarinna om att få vigas vid henne — det skulle förljuva hans sista stunder och hon finge del i hans förmögenhet. Hon tillmötesgår framställningen. Längre fram uppstår mellan henne och en jämnårig son till den avlidne ett tycke. De vända sig till prästen för att taga ut lysning men mötas där av underrättelsen, att äktenskap dem emellan är förbjudet. Hon är ju styvmor till sin tillämnade make. Frukten av deras förbindelse blir barn. De få tillika meddelande om att detta barn är avlat i förbjudna led, och att föräldrarna ha strängt straff — modern ända upp till 4 års straffarbete — att vänta, om de bli åtalade. De förhöra sig om möjligheterna att dispensvägen få sin förbindelse legaliserad. Men de få veta, att sådant ej går för sig. Ett strängt straff hänger som en ständig fara över deras huvuden. Prästen i församlingen och alla, som känna dem, vitsorda, att de äro synnerligen aktningvärda människor, innerligt fästa vid varandra och vid barnet; i djupare mening är deras förhållande mera sedligt än många kyrkligt välsignade äktenskap.

Exemplet i fråga visar enligt min uppfattning, att lagen borde öppna en möjlighet för Kungl. Maj:t att, när synnerliga skäl därtill äro, dispensera från bestämmelsen.

Med hänsyn härtill föreslår jag, att 2 kap. 9 § erhåller följande lydelse:

§ 9.

Äktenskap må ej slutas mellan dem, av vilka den ene varit gift med den andres släkting i rätt upp- eller nedstigande led, så vida icke Konungen, då synnerliga skäl därtill äro, giver lov därtill.

4 kap. 2 §.

I denna paragraf finnes en bestämmelse, mot vilken lagrådet gjort principiella invändningar. Det gäller andra styckets föreskrift, att kyrklig vigsel ej må förekomma, då en av kontrahenterna ej är döpt. Då lag-

rådet principiella uppfattning synes mig starkt motiverad, tillåter jag mig föreslå,

att i 4 kap. 2 § orden: »Vad nu är sagt om medlem av svenska kyrkan skall icke tillämpas å den som ej är döpt», måtte ur lagen utgå.

6 kap. 20 §.

I denna paragraf föreskrives skadeståndsplikt, då äktenskapsskillnad dömts »på grund av ena makens förhållande, varigenom han grovt kränkt den andre». Av motiven till denna paragraf framgår, att skadestånd ej skall utdömas i fall, då äktenskapsskillnad följer efter föregående separation. Och dock är att märka, att enligt 6 kap. 2 § separation måste föregå äktenskapsskillnad i en hel del fall, då ena maken gör sig skyldig till grov försummelse mot den andra eller barnen.

Enligt min uppfattning kan man hysa stor tveksamhet, om man över huvud taget bör införa skadeståndsinstitutet i kapitlet om äktenskapsskillnad — då man måhända på ett för båda parterna bättre sätt reglerade spörsmål av denna art i samband med frågan om underhåll — men skall skadeståndsinstitutet ha sin plats i samband med äktenskapsskillnad, då bör man bestämma skadeståndet med hänsyn till den *reella* frågan, huruvida skada uppstått eller icke, och ej till den formella, om äktenskapsskillnaden tillkommit efter separation eller dömts omedelbart.

Med hänsyn till denna uppfattning tillåter jag mig föreslå,

att, därest riksdagen skulle finna, att 6 kap. 20 § bör i lagen kvarstå, detta lagrum måtte erhålla följande lydelse:

20 §.

Sker äktenskapsskillnad på grund av ena makens förhållande, varigenom han grovt kränkt den andre, *eller, efter föregående separation, på grund av grovt åsidosättande av plikter mot andra maken*, njute denne skadestånd (lika med Kungl. Maj:ts förslag) i skillnadsmålet.

Då ett bifall till dessa yrkanden måhända förutsätter ändringar i andra delar av den kungl. propositionen, anhåller jag att — därest sådana ändringar skulle visa sig erforderliga — härmed få framställa motion även i dessa stycken.

Slutligen hemställer jag, att vederbörande utskott ville göra erforderliga formella jämkningar i de av mig framställda förslagen till lagtext.

Stockholm den 20 februari 1915.

Värner Rydén.
